

TISZAFÖLDVÁR VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK CÉLRENDSZERE ÉS KIVÁLASZTOTT FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

2016. február 18.

Bevezető

A 2014 és 2020 közötti Európai Unió fejlesztési periódusban a hazai (nem MJV) városok a TOP megyei forráskeretre, az ágazati OP-k pénzügyi keretére és az egyéb, célzott hazai forrásokra támaszkodhatnak fejlesztési elképzeléseik megvalósításában. A rendelkezésre álló támogatás hatékony felhasználása érdekében minden hazai városnak szüksége van egy szakmai keretrendszerrel és megvalósítási menetrendet biztosító **stratégiai dokumentumra** (Integrált Településfejlesztési Stratégia - ITS), amelynek hosszú távú keretrendszerét a **településfejlesztési koncepció** biztosítja. Ugyancsak a koncepció képezi a **településrendezési terv** megalapozó dokumentumát is.

Ennek fényében, szakértői közreműködéssel készül **„Tiszaföldvár város településfejlesztési koncepciója és integrált településfejlesztési stratégiája”**. A hosszú távú településfejlesztési koncepció megalkotását a megalapozó vizsgálat elkészítése előzte meg (jelenleg egyeztetési változatban), amely tágabb kontextusába illesztve, részletesen áttekinti Tiszaföldvár város társadalmi, gazdasági, infrastrukturális, környezeti stb. jellemzőit és folyamatait.

A megalapozó vizsgálat helyzetértékelő fejezete összefüggéseiben értékeli az elemzésben bemutatott folyamatokat, tematikus struktúrában összegezve a fontosabb megállapításokat.

A megalapozó vizsgálat megállapításaira épülő koncepcionális célrendszer rögzíti Tiszaföldvár város hosszú távra érvényes **jövőképét**, 2030-ig terjedő **átfogó célkitűzéseit**, valamint **tematikus rész céljait**.

A célhierarchiában (ábra: lásd 1. melléklet) megfogalmazottak a város legfontosabb fejlesztési célkitűzéseit tartalmazzák, különös figyelemmel a valós fejlesztési szükségletekre, valamint az azok megvalósítását hosszabb távon segítő források (pl. EU, hazai) nyújtotta lehetőségekre.

A városi szintű célok a közvetlen tervezési környezetet meghatározó – megyei- és országos szintű – tervezési dokumentumokhoz, valamint az Európai Unió átfogó városfejlesztési és szakpolitikai céljaihoz illeszkednek.

A megalapozó vizsgálat elemzéseire épülő – később eredmény indikátorokkal számszerűsíthető – hosszú távú célrendszeren keresztül, a településfejlesztési koncepció megalapozza Tiszaföldvár város készülő ITS-ében meghatározásra kerülő középtávú stratégiai célokat, valamint a városrészi szintű konkrét fejlesztési elképzeléseket és beavatkozásokat.

Fentieknek megfelelően Tiszaföldvár város jövőképe egy reálisan teljesíthető, ideális jövőbeli (15-20 év) állapotként került megfogalmazásra. A jövőképben foglaltakat négy hosszú távú átfogó cél támogatja. Az átfogó célokhoz kilenc tematikus jellegű rész cél illeszkedik. Amint az ábrán (1. melléklet) követhető, egyes tematikus rész célok több átfogó cél megvalósításához is hozzájárulnak.

TISZAFÖLDVÁR VÁROS JÖVŐKÉPE

Tiszaföldvár a megye kisvárosi hálózatába integrálódó, vonzó településképpel, a helyi adottságokra épülő stabil, versenyképes gazdasággal rendelkező élhető kisváros, ami a társadalmi megújulás eredményeként kiegyensúlyozott belső szerkezetű, megfelelő foglalkoztathatósági potenciállal bíró lakossággal rendelkezik.

A városfejlesztés (poszt)-modern kori alapvetése, hogy a város organikus, nyílt rendszer, ami olyan élő és dinamikus kapcsolatot tart fenn közvetlen és tágabb környezetével, ami mindegyik fél számára előnyös. A hosszú távú és megalapozott fejlődés egyetlen város számára sem lehetséges bezárkózással, vagy csak az együttműködésből, feladatmegosztásból adódó pozitív szinergiák kihasználásával. Tiszaföldvart is úgy célszerű elképzelni, mint egy, a környék településeihez (Szolnok tágabb agglomerációja és a Tiszazug) ezer szálon kapcsolódó települést, ami egy együttműködési hálózat elemeként működik - legyen szó a gazdaságról, az intézményekről, az infrastruktúráról, a turizmusról vagy a környezetvédelemről.

A város fejlődésének, így jövőképeinek másik eleme a helyi gazdaság: ez a helyi adottságokra épülve, de csak gazdag külső kapcsolatokkal, stabil piacokkal lehet működőképes és növekvő, ez pedig biztos megélhetést, perspektivikus munkahelyeket jelent. Az élhetőség fontos eleme a megélhetés, a jövőbe vetett hit, de a város atmoszférája, hangulata, településképe, tisztasága, az intézményi szolgáltatások is ide sorolhatók. A jövőkép kiemelten foglalkozik a lakosság jellemzőivel: fontos a romló demográfiai tendenciák megállítása és visszafordítása, illetve a társadalom minőségi jellemzőinek javítása: ezen belül elsődleges a munkaképes korú népesség foglalkoztathatóságának fejlesztése. Mindez a képzettségben, hozzáállásban, tanulási készségben, életvitelben is jelentkezik és visszahat a helyi gazdaság fejlődési esélyeire és egyben megoldás a mélyszegénység problémájára.

A fenti jövőkép eléréséhez a város fejlődési perspektíváit és a lakosság életminőségét meghatározó fő tényezőknek – melyek a település népességmegtartó erejének fontos pilléreit alkotják – jelentős, kedvező irányú átalakuláson kell átmenniük az elkövetkező időszak során.

A JÖVŐKÉP MEGVALÓSULÁSÁT SZOLGÁLÓ HOSSZÚ TÁVÚ ÁTFOGÓ CÉLOK

i. Térségi szerep cél:

A Közép-Tisza vidék településhálózatában a kisvárosi funkciógazdagság erősítése, a térségi kapcsolatokat és a fenntarthatóságot szem előtt tartó fejlődés megvalósulása.

Cél, hogy a város térségi szerepe az elérhető szolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztésén, továbbá a közvetlen szomszédos Martfűvel, valamint a járásközpont Kunszentmártonnal való fokozott együttműködésén keresztül megerősödjön. A térségi kapcsolatok fejlesztése a közeli, sok funkció vonatkozásban tradicionálisan egymásba épülő Martfűvel a partnerség, hatékonyság, méretgazdaságosság, kiegészítő funkciók jegyében kell megvalósuljon.

A két város, de a további közeli partnervárosok is kihasználhatják az együttműködésben rejlő szinergiákat: közösen képesek olyan üzleti környezetet kialakítani, ami vonzó a gazdaság szereplőinek, olyan turisztikai kínálatot, ami vonzó a turistáknak, illetve összefogva képesek nagyobb belső piacot képezni a szolgáltatásokat kínálóknak számára, ami egyben ezen szektor fejlődésének alapja.

A közszolgáltatások-, a közlekedési infrastruktúra- vagy éppen a gazdaság fejlesztése nem nélkülözheti a térségi szemléletet, melyet a jövőkép, valamint az annak elérését szolgáló célrendszer kialakítása is tükröz. A komplex környezeti – társadalmi problémák megoldására hosszú távon csak a közvetlen szomszéd Cibakházával lehetséges.

ii. Társadalmi megújulás cél:

A város lakosságának stabilizálódása és korszerkezetének javulása, az átlagos képzettségi szint növelése ezzel a jövedelmi viszonyok és az egyéni életlehetőségek pozitív változása, valamint a veszélyeztetett társadalmi csoportok leszakadásának megállítása.

A célkitűzés a helyi lakosság megújulását kívánja elérni – kiegyensúlyozott korszerkezet, az ezt biztosító születésszám, a valamint a helyi gazdaságot megfelelően támogató képzettségi szint. Tiszaföldvár lakónépessége jelentős lakónépesség csökkenést mutat, amelynek legfőbb oka a lakosság kedvezőtlen korösszetétele, a fiatal népesség arányának zsugorodása és az idősek arányának növekedése. A lakosság számának kedvezőtlen változásában a természetes fogyás mellett az elvándorlásnak is szerepe van. Mind az öregedésnek, mind pedig az elvándorlásnak komoly hatása van a munkaerő-piaci folyamatok alakulására. Az idősödő lakosságon belül csökken az aktív korú népesség aránya, illetve az aktív korúak átlagos életkora folyamatosan emelkedik. Az elvándorlás a magasabb kvalifikált, foglalkoztatási szempontból rugalmasabb fiatal társadalmi rétegeket érinti elsősorban. A helyi népesség iskolai végzettsége és foglalkoztatási helyzete bár javuló tendenciát mutat, az országos szinthez képest kedvezőtlen, különösen a felsőfokú végzettség tekintetében, és ez jelentősen kihat a helyi munkaerő-piac versenyképességére. Az általános cél részeként fontos kiemelni a mélyszegénységben élők számának jelentős csökkentését, ezzel a társadalmi feszültségek (deviáns viselkedés, drog, alkoholfogyasztás) felszámolását és a szegregálódás folyamatának visszafordítását.

iii. Termelékenység cél:

Innovatív helyi gazdaság kialakulása, amely a város helyi adottságaira támaszkodik, beleértve az agrárium versenyképes, feldolgozott termékeit, a helyi vállalkozások és képzett munkaerő bevonását, az ipari termelő kapacitások növelését és a helyi megújuló energiaforrás komplex hasznosulását.

A város gazdaságából leginkább a jelentősebb beruházások és az innováció, illetve az együttműködések hiányoznak. Ez vonatkozik a meglévő vállalkozások fejlesztési szükségleteire és a külsős betelepülő vállalkozások hiányára egyaránt. Így a helyi adottságok kiaknázása sem kellően hatékony.

A település gazdasági élete alapvetően összefügg a mezőgazdasággal, amelyet a szántóföldi növénytermesztés és az alacsony feldolgozottságú termények értékesítése jellemez - itt is beruházásokra, innovációra lenne szükség. A helyi mezőgazdaság korábban speciális eleme, a szőlő- és borgazdálkodás mára szinte eltűnt. A meglévő turisztikai potenciál, amely döntően a termásvíz jelent, nagyrészt kiaknázatlan, az infrastruktúra

hiányos, elsősorban a fürdő és a minőségi szálláshelyek vonatkozásában. A város látogatottsági mutatói messze elmaradnak az országos értékektől. Összességében Tiszaföldvár jelenlegi gazdasági helyzete a fontosabb mutatók tekintetében elmaradást mutat a megyei és országos szintektől (beleértve a foglalkoztatási problémákat is). Ugyanakkor megtalálható potenciál: az agrár és ipari tradíciók, itt jelentősebb fejlesztések is megvalósultak, és akadnak biztató kilátások az ipar, a szolgáltatások, a mezőgazdaság és agrárfeldolgozó ipar terén egyaránt. Ugyanakkor ezek jelenleg még elmaradnak a lehetőségektől. A jövő útja ezen lehetőségek hatékonyabb kihasználása, megerősítése, kiteljesítése kell legyen.

iv. Városi életminőség cél:

A város épített és természeti környezetének minőségi javításával és a közösségi és üzleti szolgáltatások fejlesztésével, a helyi önszerveződő közösségek és a köz-, és vállalkozói szféra együttműködésében a tiszaföldvári lakosok életminőségének javulása.

Az életminőség fejlesztésére irányuló cél megvalósítása hozzájárul az egészség, az egészséges környezet, a szociális biztonság javulásához. A lakosság életminőségének alakulását jelentős mértékben befolyásolja a lakó- és a természeti környezet állapota, valamint a minőségi köz és piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés mértéke.

A lakosság életminőségét alapvetően meghatározza a közszolgáltatások minősége és elérhetősége. Tiszaföldváron minden elvárható közszolgáltatás biztosított, mindazonáltal azok infrastrukturális háttere és emberi erőforrás utánpótlása hosszabb távon tervezett következetes fejlesztési lépések sorát igényli.

A helyi vállalkozások versenyképességének egyik alapja a minőségi üzleti szolgáltatási háttér, ennek kialakítása így fontos cél, mert ennek révén javul a vállalkozások fejlődési esélye és egyben az életminőség is. Másrészt jelenleg igen alacsony szintűek a vállalkozások egymás közötti és az önkormányzattal való kapcsolattartása. Cél ennek ösztönzése, szervezeti formáinak kialakítása, így az együttműködésben rejlő energiák kiaknázása révén az életminőség emelése.

A lakókörnyezet állapota nagymértékben javítható az egyes területek rehabilitációját segítő fenntartható városfejlesztési döntések alkalmazásával, amely magába foglalja a közlekedési szolgáltatás szervezését, parkolási helyzetet, közlekedésbiztonságot, infrastrukturális elemeket (közvilágítás, csapadékelvezetés, úthálózat stb.), közösségi tereket, zöldfelületeket és leszakadó településrészeket érintő, azokat javító projektek megvalósítását. A minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférést az egyes intézmények (szociális, oktatási és igazgatási) fejlesztése is elősegíti.

RÉSZCÉLOK/ TEMATIKUS CÉLOK

1. A társadalmi kohézió a városi identitás erősödése ezzel a közösségi részvétel és felelősség erősítése

Minden városi fejlesztés alapja a helyi lakosság hozzáállása, tettekéssége, hajlandósága a közösségi tevékenységre. Mindez összefügg azzal, hogy a lakosság hogyan érez saját városa iránt, kötődik-e ahhoz, vagy legszívesebben elköltözne. Fontos tehát minden olyan tevékenység ösztönzése, támogatása, amely a lakossági identitást és kötődést segíti elő. Ennek vannak "hard" elemei - közterületek, intézményi szolgáltatások fejlesztése, munkahelyteremtés stb., de fontos a hozzáállás, a tudatosság fejlesztése, annak megértése, hogy a kooperáció és a felelősség mindenki közös érdekét szolgálja. Tiszaföldvár esetében a civil élet intenzív, fontos volna szerepvállalásuk erősítése a kritikus társadalmi témák kezelésében is. Ugyanilyen lényeges a lakosság egészének részvétele közvetlen lakókörnyezetük és az egész város jövőjének alakításában.

2. A közösségi és üzleti szolgáltatások színvonalának javulása térségi vonzerejük erősítése

Mind a helyi lakosság, mind a vállalkozások számára fontos az intézmény nyújtotta szolgáltatások fejlődése, illetve az üzleti, kereskedelmi szolgáltatások sokféleségének és minőségének javulása. A fejlődés révén mind több szolgáltatást fognak helyben igénybe venni, aminek már multiplikátor hatása van: nő a forgalom, a helyben termelt és elkölthető pénz mennyisége, ami által a többi vállalkozás forgalma is nő, illetve több forrás jut fejlesztésekre. A cél ezen túl a helyi szolgáltatások térségi kiterjesztését is előirányozza, ami a piac bővülését, így a vállalkozások forgalmának növekedését eredményezi és a város térségi szerepkörét is gazdagítja.

3. A versenyképes helyi agrárgazdaság kialakulása

Tiszaföldvár gazdaságának hagyományosan meghatározó eleme a mezőgazdaság, ám annak versenyképessége és szerkezete is jelentősen változott, jellemzően nem kedvező irányba. A cél a mai agrárgazdaság - a növénytermesztés, állattenyésztés és az ezekre épülő feldolgozóipar, logisztikai (raktározás, csomagolás, hűtés stb.) - versenyképességének növelése, agrár innovációk támogatása, a nagy hozzáadott értékű agrártermékek arányának növelése, az agrárcégek forgalmának növelése, mindezek révén a mezőgazdasági munkahelyek számának, jövedelmezőségének növekedése.

4. Innovációra, technológiai megújulásra valamint képzett munkaerőre épülő helyi ipar

A helyi ipar jelenleg főleg a korábbi martfűi iparból kivált kis- és középvállalkozásokból áll, amelyek jellemzően tőkeszegények, nem jut forrás innovációra, technológiai újításokra, fejlesztésre. Ezek híján azonban nem lehetséges bővülni, fejlődni, magasabb szintű termékekkel a piacra lépni, és így magasabb jövedelemszintet elérni. Gondot jelent továbbá a helyi munkaerő képzettségi szintje is. A cél minden tekintetben a helyi vállalkozások innovációjának elősegítése, és a képzett munkaerő bázis megteremtődésének támogatása, ezáltal egy termelékenyebb, versenyképesebb helyi ipar kialakulása.

5. Az épített környezet általános minőségének javítása, a minőségi szabadidő eltöltésre alkalmas városi zöldfelületek kialakulása - különös tekintettel a város központi területeire

A célkitűzés a városlakók mindennapi életének javulását célozza a kulturáltabb, minőségi épített környezet, a minőségi városi terek kialakítása révén. Mivel egyetlen város sem létezhet vonzó, a helyi identitást is erősítő, a helyi lakosság találkozóhelyeként is szolgáló központ, agóra nélkül, e célkitűzés kitüntetetten célozza a belváros megújulását.

6. A területhasználat és a komplex társadalmi problémák összefüggéseinek kezelése, kiemelten a Homok városrészben

A város több pontján, de elsősorban Homok városrészben erőteljes szegregálódás, szlömösödés jelentkezik az elmúlt években. Ez a városrész lepusztulásával, a közbiztonság és az ingatlanárak csökkenésével, az eredeti lakosság elvándorlásával jár, helyükre nem kívánatos népesség települ, szegregátumok alakulnak ki, ahol magas a bűnözés aránya, alacsony a képzettség és a foglalkoztatás szintje. A cél ezen kedvezőtlen folyamatok kezelése, helyes irányba terelése, az érintett városrész élhetőbbé tétele, a bűnözés visszaszorítása.

7. A helyi potenciálokra épülő turisztikai vonzerő növekedése, építve a termálvízre és a lovasturizmusban rejlő lehetőségekre

Tiszaföldváron a turisztikai forgalom megyei összehasonlításban is csekély, holott elsősorban a termálvízre jelentősebb vendégforgalmat lehetne generálni. A helyi lovas hagyományokra építve pedig a lovasturizmus is fejleszhető lenne. A szálláshely és vendéglátó kapacitás fejlesztése a piac feladata, ezért a városfejlesztési cél a vonzerő növelése, a kínálat kialakítása és a célcsoportokhoz való eljuttatása kell legyen.

8. Piacképes képességekkel és tudással rendelkező helyi munkaerőbázis kialakulása

A helyi vállalkozások számára fokozódó gondot jelent a képzett, de még a betanított jellegű munkaerő pótlása is. Ez a negatív tendencia erősödni látszik, ráadásul a fiatalok egy része külföldre vándorol. A helyi gazdaság kiegyensúlyozott fejlődését, egyben a helyben lakók életlehetőségeit, perspektíváját szolgálja a célkitűzés, ami a helyi munkaerőbázis piackonform képzettségi szintjének, munkakészségének emelését célozza. A célkitűzés eléréséhez szükséges helyi ösztönzők kidolgozása, az országos képzési rendszer fejlesztése (nem városi kompetencia) és a vállalkozókkal való kapcsolattartás, a piaci igények ismerete.

9. A köz- és vagyonbiztonság javulása

A városban és különösen bizonyos településrészekben az elmúlt években jelentősen gyengült a közbiztonság, és megszorodtak a lopások, betörések, kritikus szintre jutott a terménylopás. Sokan ezért fejezték be a termelő tevékenységet. A városi életminőség alapvető eleme, egyben a jövedelemkiegészítő háztáji agrárgazdálkodás feltétele is a megfelelő köz- és vagyonbiztonság megteremtése. A perifériális területek leromló lakóövezetiben nem csak a betörések, hanem az ingatlanok széthordása is megindult. A bűnözés eredete a mélyszegénység és gyakran a deviáns viselkedés. A probléma komplex, nem egyszerűen rendvédelmi kérdés, hanem összetett beavatkozások (képzés, egészségvédelem, rendvédelem, drog prevenció, mentálhigiénés ellátás) sorát igényli.

1. MELLÉKLET: Tiszaföldvár város településfejlesztési koncepciójának célhierarchiája, valamint az átfogó és tematikus célok összefüggései (forrás: saját szerkesztés)

Hosszú távú jövőkép:
 Tiszaföldvár a megye kisvárosi hálózatába integrálódó, vonzó településképpel, a helyi adottságokra épülő stabil, versenyképes gazdasággal rendelkező élhető kisváros, ami a társadalmi megújulás eredményeként kiegyensúlyozott belső szerkezetű, megfelelő foglalkoztathatósági potenciállal bíró lakossággal rendelkezik.

ÁTFOGÓ CÉLOK

